

VIŠEIMENOST U JADRANSKOJ NESONIMIJI (NA PRIMJERU KORNATSKOG OTOČJA)

POLINYMIA IN THE NESONYMIA OF THE ADRIATIC (A CASE STUDY OF THE KORNATI ARCHIPELAGO)

VLADIMIR SKRAČIĆ

Centar za jadranska onomastička istraživanja, Sveučilište u Zadru / Center for Adriatic onomastic
research studies, University of Zadar

Primljeno / Received: 2008-10-11

UDK 811.163.42'373.21(497.581)(210.7Kornati)

Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

U radu se nastoji ukazati na potrebu veće suradnje između toponomastičara i kartografa, jer su jedna i druga disciplina upućene na označavanje (imenom ili crtežom) referenata u prirodi. Drugo važno pitanje o kojemu je riječ u ovome radu, analiza je toponomastičkih sustava bez stalnoga jezičnog centra koji, redovito, svojim govorom i svojom jezičnom praksom, regulira postojanost toponomastičke jednoznačnosti (jedan otok = jedno ime). Kako takvoga centra u Kornatima nema, brojne zajednice susjedne otočju, imenuju *po svoju*, pa tako dolazi do pojave dvoimenosti i troimenosti. Suvremena kartografija tu činjenicu s razlogom ignorira i nudi potpunu jednoznačnost. No, na povijesnim geografskim kartama vidi se da uvijek nije bilo tako i da je u tom prostoru vladala prilična imenodavna konfuzija u kojoj su sudjelovali i kartografi onoga vremena.

Ključne riječi: kartografija, geografska karta, otok, nesonim, ime, toponimski lik, referent, Kornati

The article seeks to emphasise the need for greater cooperation between toponomasticians and cartographers, since both of these disciplines deal with marking a natural referent by way of a name or a drawing. The second important issue raised in the present article is the analysis of the toponomastic systems without a permanent linguistic centre which, through speech and linguistic practice, normally regulate the consistency of the toponomastic monovalence (one island = one name). As a centre for research of this phenomenon does not exist in the Kornati Archipelago, numerous communities in the vicinity of this group of islands practice the naming of islands *po svoju* (*in their own way*), which results in bi-namedness and tri-namedness. Modern cartography is right in ignoring this fact and offers complete monovalence. However, geographic maps through the history reveal that this has not always been so, and that this region has been characterised by considerable confusion in naming relevant islands. Among those who contributed to this confusion were the cartographers of earlier times.

Key words: cartography, geographical map, island, nesonym, name, toponymical form, referent, Kornati

Toponomastika i kartografija

Nije do danas objavljeno mnogo radova u kojima bi se pokazala nedvosmislena veza između toponomastike i kartografije, dviju disciplina iz različitih znanstvenih područja. No da je toponomastika sama esencija kartografije, a kartografija gotovo besmislena bez imenovanja na kartama, pokušat ćemo pokazati u ovom osvrtu. Pa pođimo redom u malu kronologiju odnosa.

Potpuno je sigurno da je jezik kao društvena institucija stariji od inačica u kojima se on počeo

Toponomastics and cartography

Not many studies have been published so far which would demonstrate the undeniable connection between toponomastics and cartography, two disciplines which originate from different branches of science. However, we will try to demonstrate here that toponomastics is the very essence of cartography, and that cartography is almost pointless without the naming which takes place in maps. I will start with a brief survey of the chronology of this relationship.

bilježiti unatrag nekoliko milenija (klinasto pismo, hijeroglifi, alfabeti, abecede...). Pismenost sama po sebi, pa i kartografska pismenost, kulturološka je pojava. Kao što možemo bez poteškoća zamisliti jezik bez pisma (slova), isto tako možemo zamisliti beskrajna prostranstva bez kartografskih imena. I jedan i drugi sustav, i jezik i geografske konfiguracije, postojali bi i kada ih se ne bi znalo predstaviti znakovima (simbolima). Drugim riječima, i pismo i karte temeljne su manifestacije ljudskih potreba za prenošenje informacija, za sustavno i trajno bilježenje podataka! Što nije zapisano, toga nema! *Verba volant scripta manent*. U svojoj esenciji slova su glasovi predstavljeni simbolima, a crte i kartografski simboli, dogovoreni znakovi za predstavljanje određene geografske (ili neke druge) stvarnosti. No, veza između jezika i karte nastupa u trenutku kada i jezičnim znakom valja obilježiti određenu točku na karti, a to znači na samom početku pojave geografskih karata. U ovoj prigodi ostavit ćemo po strani sve tipove stručnih karata i osvrnuti se samo na one koje bilježe imena, imena koja ćemo u okviru ovoga izlaganja zvati još *toponimskim likovima* ili jednostavno, ali nedovoljno precizno, *toponimima*.

Od same pojave topografskih karata na njih se upisuju imena (toponimski likovi). Na ovoj točki analize postavlja se banalno pitanje: Što je to kartografsko ime i razlikuje li se ono od ostalih imena u onomastičkom sustavu? Na prvo pitanje moglo bi se jednostavno odgovoriti da je kartografsko ime jedan, grafičkim sustavom dogovoren znak (obično slijed slova), koji određuje osobit identitet nekoj geografskoj točki, a mogao bi se definirati kao neka vrsta dogovorenog znaka. Otprilike ovako: "Ovaj prolaz između Katine i Kornata zvat ćemo Vela Proversa, a ovaj otok između Pašmana i Murtera, Vrgada." U načelu, imena koja stavljamo na kartu ne izmišljaju se od prilike do prilike, mada ima i takvih pojava,¹ već se vade iz leksičkoga fonda i fonda općeprihvaćenih spoznaja o prostoru i njegovu imenovanju u prošlosti. Ma koliko danas bila uska margina naše slobode u određivanju kartografskog imena, treba ovdje ipak naglasiti da je u povijesti imenovanja općenito, pa onda i kartografskog imenovanja, postojao trenutak kada se imenodavatelj nalazio u istovjetnoj

It is absolutely certain that language as a social institution is older than the vehicles it started to use several millennia ago (cuneiform, hieroglyphs, alphabets...). Literacy itself, including cartographical literacy, is a culturological phenomenon. Just as we can imagine language without letters (characters), we can also imagine endless spaces without cartographical names. Both systems, language as well as geographical configuration, would exist even if nobody were able to represent them by signs (symbols). In other words, both the letter and the map are basic manifestations of the human need for transmitting information, for a systematic and permanent recording of data! That which is not written down does not exist! *Verba volant scripta manent*. Characters are essentially sounds represented by symbols, and lines and cartographical symbols are signs accepted as representations of certain geographical (or other) realities. Nevertheless, the connection between language and a map occurs when a defined spot on the map needs to be marked by a linguistic sign, and that happened with the emergence of geographical maps. On this occasion we will leave aside all types of specialised maps and focus only on those which record the names that, in the context of this study, we are going to call also *toponymical forms* or simply, albeit not precisely enough, *toponyms*.

Names (toponymical forms) have been inscribed on topographical maps from the very emergence of such maps. At this point a simple question must be asked: What is a cartographical name and is it different from other names in the onomastical system? The simple answer to the first question is that the cartographical name is an agreed upon sign expressed by means of a graphic system (usually a sequence of letters) which determines the specific identity of a certain geographical spot, and which can be interpreted as a kind of a commonly accepted sign. Here is an example: "This strait between Katina and Kornati we will call Vela Proversa, and this island between Pašman and Murter we will call Vrgada." In principle, the names we inscribe on the map are not invented from one occasion to another, although there are also some examples of such a practice,¹ but they are drawn from the lexical pool and the pool of commonly accepted knowledge about the concrete geographical space and its naming in the past. However narrow might be the contemporary margin of license for determining cartographical names, it must be stressed that in

¹ *Otok ljubavi, Zlatne stijene, Sunčana uvala...* Svi ovi oblici za jednu skupinu korisnika postaju pravi toponimi, ako prihvaćamo definiciju toponima kao odnos između imena i onoga što ono identificira.

¹ *Otok ljubavi, Zlatne stijene, Sunčana uvala (The island of love, Golden cliffs, Sunny bay)...* All these forms for one group of users become actual toponyms if we accept the definition of toponyms as the correlation between the name and that which it identifies.

situaciju u kojoj se nalazio Jahve kada je prvi put svakoj stvari i svakom pojedincu određivao ime.

Što se drugog dijela pitanja tiče, to jest, razlikuje li se kartografsko ime od ostalih imena u onomastičkom sustavu, valja odgovoriti da se ne razlikuje. Topografsko (kartografsko) ime funkcionira s lingvističke (znači komunikacijske) točke gledišta kao i svako drugo ime u sustavu: ime čovjeka, psa, otoka ili nebeskog tijela. Ono se razlikuje od riječi iz općeg leksika po tome što nema općeprihvaćeno značenje za sve sudionike u komunikacijskom procesu: *pas* je svima četveronožni sisavac s takvim i takvim karakteristikama, a *otok* svima 'kopno sa svih strana okruženo morem', dok je *pas Rex* samo određeni pas i ni jedan drugi, a otok *Vrgada* samo jedan otok u Jadranu i ni jedan drugi. Sažeto bismo mogli ustvrditi da riječi općeg leksika (tipa *pas*, *otok*) znače svima isto, a riječi onomastičkog leksika (koje su u svojoj etimologiji iste kao i ove prve) identificiraju neku stvarnost: geografsku, ljudsku, životinjsku... i odnose se samo na nju i ni na jednu drugu (*Rex*, *Vrgada*).

Ako je autor karte na nekoj točki upisao vlastito ime *Zapuntel*, korisnik geografske karte, koji pripada kulturnoj zajednici koja se zna njome služiti, prepoznat će to mjesto kao naselje i uvalu na jednom jadranskom otoku. Ovaj bismo postupak utvrđivanja veze kartografsko ime + geografska stvarnost mogli nazvati identifikacijom. Naime, karta na kojoj nije upisano ime lokaliteta ili, lokalitet kojemu znamo ime, ali ne znamo gdje se točno nalazi, nisu gotovo ni od kave koristi za snalaženje u prostoru, a s jezične točke gledišta, takve obavijesti ne smatramo toponomastičkim. Toponimima se smatraju samo oni jezični oblici koji svojom formom (*jezičnim izrazom*, *toponimskim likom*) imenuju (identificiraju) neku konfiguraciju ili artefakt koji se u onomastici naziva *referentom*. Uvala *Zapuntel* je referent za slijed izgovorenih fonema, zapisanih na karti slijedom slovnih latiničnih simbola: z+a+p+u+n+t+e+l.

No, predmet ovoga izlaganja nije ni povijest kartografiranja ni povijest odnosa između geografije (kartografije) i drugih znanosti, ni upotreba lingvističkih postupaka u kartografiji. Predmet ovoga izlaganja je traženje razloga koji dovode do dvojnih, čak i trojnih imenovanja istoga referenta, a na primjerima iz Kornatskoga otočja.

the history of namegiving in general, as well as cartographical namegiving, there was a time when the namegiver found himself in the situation identical to that of Yahweh when he was giving names to each thing and individual for the first time.

As concerns the second part of the question, i.e. whether the cartographical name differs from other names in the onomastical system, the answer must be that it does not. A topographical (cartographical) name functions from the linguistic (that is, communicative) viewpoint as any other name within the system: the name of a human being, a dog or a celestial body. It differs from a word from the general lexis in that it does not have a generally accepted meaning for all participants in the communicative process: for all involved a *dog* is a quadruped mammal with such and such characteristics, and an *island* is "a piece of land surrounded by sea from all sides." A dog called *Rex* is only a specific dog and no other, and the island of *Vrgada* is only one island in the Adriatic and no other. In short, the words from the general lexical pool (such as *dog* and *island*) mean the same to all involved, while the words from the onomastical lexical pool (which share the same etymology with the first group) identify just certain realities: geographical, human, animal,... and designate only them and no other (*Rex*, *Vrgada*).

If the author of a map inscribed his own name *Zapuntel* on a certain spot on the map, the user of the geographical map who belongs to the cultural community which knows how to use the map will recognise the spot as a settlement and an inlet on an island in the Adriatic sea. This process of establishing the connection between the cartographical name and geographical reality might be called identification. A map without the name of a locality, or the locality whose name we know but without knowing its exact location, have almost no practical use in the orientation in space. Considered from the linguistic point of view, these information are not toponomastic in nature. Toponyms are only those linguistic forms which by way of their form (*linguistic expression*, *toponymical form*) name (identify) a certain configuration or an artefact which onomastics calls *referent*. The inlet *Zapuntel* is the referent for the sequence of uttered phonemes, represented on the map by the sequence of Latin characters: z+a+p+u+n+t+e+l.

The topic of this study is neither the history of cartography, nor the history of the relationship between geography (cartography) and other sciences, nor the use of linguistic procedures in cartography. The topic of this study is the investigation of the reasons which lead to giving two, or even three, names to the same referent, based on the examples taken from the Kornati Archipelago.

O kartografskom imenovanju

Zašto na primjerima iz Kornatskog otočja? Prvo zato što za Kornatsko otočje postoji korpus toponima koji smo izradili ranije, i to uspoređujući stanje imenskog fonda u lokalnim zajednicama (Murter, Betina, Sali, Prvić, Vrgada), na povijesnim topografskim i suvremenim kartama (SKRAČIĆ, 1987.). Promjena toponimskog lika (imena) nekoga otoka ili naselja nije nepoznata pojava u toponomastici. Najdrastičniji primjeri dolaze nakon revolucionarnih zbivanja na nekom prostoru (Petrograd – Lenjigrad, Ploče – Kardeljevo, Podgorica – Titograd, Krmčina – Sveti Petar), no fenomen je poznat još od antike. Osim ovih, administrativno-političkih, rekli bismo, nasilnih pokušaja, bilo je i spontanih i na njih je često presudno utjecalo upravo kartografsko ime. Eklatantan je primjer otoka i mjesta Murtera, koje su njegovi stanovnici sve do 19. st. – kako to potvrđuju izvori (JURIŠIĆ, 1953; ŠUPUK, 1957; SKRAČIĆ, 2005.) – zvali Srimač. S druge strane, zemljovidi su od Vescontija pa dalje ovaj otok nazivali Mortar ili Mortaru bliskim oblicima, što je na koncu rezultiralo pobjedom kartografskog imena nad narodnim².

Ne ćemo se, međutim, na ovom mjestu baviti pitanjem – da tako kažemo – ispravnog imenovanja. Možemo samo kratko utvrditi da je svako imenovanje ispravno ako udovoljava svojoj osnovnoj svrsi, to jest nedvosmislenoj identifikaciji (jedno ime za jedan referent). Razumije se da ime i jezik općenito, mnogo govore i o nejezičnim aspektima u izboru imena. No, to je priča za jednu drugačiju analizu. Na ovom ćemo se mjestu pokušati ograničiti – kako je već najavljeno – na pojavu dvojnih i trojnih imena i na okolnosti koje do ovoga tipa imenovanja dovode. O kojim je specifičnim okolnostima riječ kada je riječ o kornatskom arhipelagu?

² Zašto dolazi do različitih motivacija u imenovanju, vrlo je kompleksno i komplicirano pitanje u koje ne ćemo detaljnije ulaziti. Tek treba reći da je riječ o potpuno opravdanoj pojavi i da se u izboru različitih imena ni jednom ne bi smjela dati prednost ako ona u potpunosti obnašaju funkciju koja im je namijenjena, to jest ako nedvosmisleno identificiraju stvarnost na koju se odnose. Jezična zajednica koja koristi ova imena (ma kolika ona bila i ma kakva ona bila), uvijek je u pravu!

Concerning cartographical naming

Why take the example of the Kornati Archipelago? First, because a corpus of toponyms exists for the Kornati Archipelago which we produced earlier by comparing the state of the names used in local communities (Murter, Betina, Sali, Prvić, Vrgada) with historical topographical and modern maps (SKRAČIĆ, 1987). The change of the toponymical form (name) of an island or settlement is not unknown in toponomastics. The most dramatic examples occur in the period of revolutionary upheavals in a given territory (Petrograd – Lenjigrad, Ploče – Kardeljevo, Podgorica – Titograd, Krmčina – Sveti Petar), but the phenomenon has been known ever since antiquity. In addition to these violent administrative-political impositions, as it were, there have also been spontaneous attempts at the changing the name. These attempts have often been influenced by the cartographic name itself. A most telling is the example of the Island of Murter and the settlement of the same name. As is confirmed in the existing sources (JURIŠIĆ, 1953; ŠUPUK, 1957; SKRAČIĆ, 2005.), until as recently as the 19th century their inhabitants used to call it Srimač. On the other hand, geographical maps from Vesconti onwards called this island Mortar or used a cognate variant, which eventually ended in the victory of the cartographical name over the popular one.²

However, we will not deal here with the question of correct naming, so to say. We can only briefly state that any naming is correct if it fulfils its basic purpose, which is unambiguous identification (one name for one referent). It is obvious that the name and language in general also tell much about the non-linguistic aspects in the choice of the name. But that is the topic for another analysis. Here we will try to limit ourselves, as has already been stated, to the phenomenon of two and three names and the circumstances which contribute to this kind of naming. What specific circumstances have played a role in this process in the Kornati Archipelago?

² What accounts for different motivation in naming is a complex and complicated question which we will not address in any great detail. It should only be noted that it is a fully justifiable phenomenon and that not one option among several should be given priority if it fulfils its purpose perfectly, i.e. if it unambiguously identifies the reality to which it refers. The language community which utilises these names (however small the community might be and whatever its traits might be) is always right!

Nestalno stanovništvo i gospodarski interes

Kornatski su otoci specifično nastanjen arhipelag. Iako su na razne načine iskorištavani i naseljavani od prapovijesti do danas, na njima nije uspjelo preživjeti naselje stalnog tipa, kakva su se konstituirala i na znatno manjim otocima u zadarsko-šibenskom arhipelagu (Kaprije, Žirje, Zverinac, Rava, Rivanj...)³ Ako je u kasnoj antici i tijekom srednjeg vijeka takvih začetaka i bilo, oni nisu preživjeli do danas. Kornati dakle nisu stalno naseljeni otoci u tradicionalnom smislu riječi. Domicil svih kornatskih vlasnika i povremenih stanovnika nalazi se izvan arhipelaga u naseljima Murtera, Betine, Sali i Zaglava. To što su Kornati u pojedinim dijelovima godine napućeniji i od mnogih hrvatskih naseljenih otoka, ništa ne mijenja na stvari.

S druge strane, riječ je o akvatoriju velike gospodarske privlačnosti u prošlosti (stočarstvo, ribarstvo, solarstvo, poljoprivreda) i u sadašnjosti (turizam – osobito izletnički i nautički). To je u arhipelag dovodilo korisnike sa svih strana jadranskog i inog svijeta, a to znači i imenodavatelje različite jezične provenijencije u trenutku kada postojanost imena još nije bila zajamčena upotrebom za sve korisnike jednakih geografskih karata. Evidentna je posljedica takve korisničke strukture prostora toponomastički sustav s najvećim brojem etimološki neprotumačivih nesonima na jednom prirodnom granicama definiranom području.⁴

³ Iako je odnedavno i Kornatsko otočje postalo posebna administrativna jedinica dotadašnje općine Murter (sada se zove Murter – Kornati), to će vjerojatno ostati bez bitnih posljedica na jezičnom planu, pa se na tu činjenicu ne ćemo osvrnuti. (Ipak bi bilo zanimljivo znati koji je i kako glasi pridjev od Murter – Kornati?) Ono što je karakteristično za Kornate oduvijek, jest to da su oni stalno nenaseljeni. U tom smislu imenovanje otoka možemo pratiti kroz najmanje tri jezične prakse: predrimsku, romansku i hrvatsku.

⁴ Na ovom je mjestu zanimljivo spomenuti da mali otoci, s obzirom na svoju manju gospodarsku vrijednost, lakše mijenjaju ime, pa ih svaki novi imenodavatelj imenuje prema svojim motivacijskim poticajima. No, s velikim otocima nije tako. Oni postoje i čuvaju svoja imena, doduše ponekad izobličena do neprepoznatljivosti. Kornatski je slučaj u tom pogledu iznimka. Budući da su se na malim pučinskim otocima nalazile najbolje ribarske pošte (važni referenti bez obzira na veličinu otoka), sačuvana su, uglavnom nepromijenjena, i njihova imena: *Aba, Levrnaka, Mana, Jadra, Lavsa, Kasela, Kurba, Opusi, Okjuč, Lucmarinjak...*

The absence of permanently settled population and economic interests

The Kornati Islands have a specific pattern of population dynamics. Although the islands have been exploited in various ways and although people occasionally lived on them since the pre-historic times, no permanent settlement has survived of the kind which has been formed even on significantly smaller islands of the Zadar-Šibenik Archipelago (Kaprije, Žirje, Zverinac, Rava, Rivanj...)³ If there have ever been attempts of forming permanent settlements in the late antic period and in the Middle Ages, they have not survived until the modern times. Thus the Kornati Islands are not islands with permanent population in the traditional sense of the word. All owners of property on the Kornati islands and all occasional inhabitants have their domicile outside the archipelago in the settlements of Murter, Betina, Sali and Zaglav. The fact that the population of the Kornati islands is higher in certain periods of the year than that of many permanently populated Croatian islands does not make any difference.

On the other hand, this maritime zone used to have great economic attractiveness in the past (cattle, fishing, salt industry, agriculture) and today still continues to be attractive (tourism, particularly second-home and nautical). This has attracted users from all parts of the Adriatic region as well as the wider geographic area, which implies that the namegivers would come from various linguistic provenances in the time when the stability of names was not guaranteed by the use of the same geographical maps by all users. This configuration of the user population is made evident by the toponomastic system which has the largest number of etymologically unexplainable nesonyms in one region unequivocally defined by natural boundaries.⁴

³ Although the Kornati Archipelago has recently acquired the status of an independent administrative unit of the earlier municipality of Murter (now called Murter-Kornati), this fact will probably have no substantial effect on the linguistic level and we will ignore this administrative development. (It would be interesting, however, to know what the adjectival form of the designation Murter-Kornati is.) The one characteristic of the Kornati islands is that they have no permanently settled population. Therefore, the naming of the islands can be traced through at least three linguistic practices: pre-Roman, Roman and Croatian.

⁴ At this point it is interesting to note that small islands, due to their relatively little economic value, experience the change of names much more easily, so that every new namegiver names them according to their own motivational impulses. Nevertheless, this is not the case with larger islands. They are consistent in keeping their names, even though they are occasionally twisted beyond recognition. The case of Kornati is an exception in this regard. Since the best fishing outposts were located on small open-sea islands (important referential points irrespective of the size of the island), their names have predominantly been retained in an unchanged form: *Aba, Levrnaka, Mana, Jadra, Lavsa, Kasela, Kurba, Opusi, Okjuč, Lucmarinjak...*

Dvojno pa i trojno imenovanje nisu česta pojava u kartografiji. Ako ona postoje i kada postoje, redovito je riječ o kronološki različitim imenovanjima za isti referent, a iznimno rijetko ili nikako o simultanim zapisima na istoj karti.⁵ Treba, dakle, odmah u početku, u pristupu građi, razlikovati tri skupine imenovanih referenata. Prvu čine oni koji su na istoj geografskoj karti označeni s dva imena. Ta je skupina marginalna i u suprotnosti je s potrebom za prenošenje pouzdanih poruka, pa prema tome i samim smislom postojanja karte. Drugu skupinu čine oni referenti koji su na različitim geografskim kartama različito imenovani. Treću, i s jezične točke gledišta najzanimljiviju skupinu, čine referenti čija imena postoje samo u izgovoru, a nisu nikada potvrđena na karti. Ta je skupina najslabije poznata širokoj javnosti uz ostalo i stoga što se o njoj vrlo malo pisalo. Do danas su samo dva rada izravno usmjerena prema ovoj problematici (JURIŠIĆ, 1964; SKRAČIĆ, 1995.), dok drugi autori na razne načine dotiču problem ali se njima sustavno ne bave (Skok, Finka, Šimunović). Nije slučajno da su autori i jednog i drugog rada iz naselja u čijoj su interesnoj zoni bili Kornati: iz Vrgade i Murtera.

Nastanak imena, motivacija

Potreba za imenovanjem prostora, osoba i predmeta danas je veća nego ikada. Mnogi nisu ni svjesni da su *in continuo* okruženi onomastičkim sadržajima: od izmišljenih imena hotela i kućnog namještaja, do pasta za zube, mirisa i sapuna.

Imenovanje u prirodi u načelu je spontano.⁶ Ne izmišlja se tamo neki sadržaj koji bi mogao potaknuti korisnika da zbog ovog ili onog imena radije pristupi ovoj ili onoj ribarskoj pošti, ovom ili onom vrhu, ovoj ili onoj uvali. Motiv za imenovanje dolazi obično iz prirode samoga referenta. Na primjer, njegova oblika (*Bisaga, Kolobučar, Okjuč, Kasela*), boje (*Crnikovac, Beli, Arapovac*), sastava tla (*Brušnjak, Kamenar, Lavsa*), postojanja vode (*Jadra, Vodeni Opuh, Vodenjak*), biljaka (*Blitvica, Komornjak, Maslinjak, Smokvenjak*), životinja (*Tovarnjak, Janjčar, Oršjak*), ptica (*Caparinjak, Rončić, Kurba*), riba (*Gavunišće, Kanataráč*,

⁵ Na *Malim kartama* Hrvatskoga hidrografskoga instituta nije u Kornatima zabilježeno ni jedno dvojno ime.

⁶ Postoje i drugačija, rekli bismo, nametnuta ili oktroirana imenovanja. Na takav se način daju imena djeci, domaćim životinjama, ulicama i trgovima, raznim proizvodima, oblicima i postupcima društvenog djelovanja...

Two and even three names for one referent is not a common phenomenon in cartography. If and when this occurs, it is normally the case of chronologically different naming for the same referent, and it happens only exceptionally or never at all that they occur simultaneously in the same map.⁵ Therefore, a distinction should be made at the outset among three groups of referents named in the available sources. The first group consists of referents which are designated by two different names in the same map. This group is marginal and it contradicts the need for conveying reliable information, and thus also the very purpose of the map. The second group consists of referents which are named differently in different maps. The third group, and the one which is most interesting from the linguistic point of view, contains referents whose names exist only in oral communication, but have never been attested in a map. This group is least known to the general public also because it has received little scholarly attention. There have been only two studies directly related to this subject matter (JURIŠIĆ, 1964; SKRAČIĆ, 1995), while other authors do touch upon this issue in various ways, but do not treat it systematically (Skok, Finka, Šimunović). It is no accident that the authors of both studies come from settlements which belong to the wider sphere of interest of the Kornati Islands: Vrgada and Murter.

The genesis of names, motivation

The need for naming space, people and objects is greater today than ever. Many people are not aware that they are *in continuo* surrounded by onomastic subjects: from made up names of hotels and household furniture to toothpaste, scents and soap.

Naming generally happens spontaneously in nature.⁶ Nobody invents the contents of the name which invites the user to approach this or that fishing outpost, this or that peak, or this or that inlet exclusively because of its name. The motivation for the naming usually comes from the nature of the referent itself, for example from its shape (*Bisaga, Kolobučar, Okjuč, Kasela*), colour (*Crnikovac, Beli, Arapovac*), soil configuration (*Brušnjak, Kamenar, Lavsa*), the existence of water (*Jadra, Vodeni Opuh, Vodenjak*), plants (*Blitvica, Komornjak, Maslinjak,*

⁵ The *Male karte* of the Croatian hydrographical institute do not register even one dual name in the Kornati Archipelago.

⁶ There are also other designations which we may call imposed names. This is characteristic of the process of naming children, animals, streets and squares, various products, forms and procedures of social action...

Sapar), mjesta i načina ribolova (*Pišker*a, *Kumandanje*, *Ishodišće*, *Ašumivanje*, *Krokada*); anegdote i predaje (*Kalahatin*, *Arbanež*, *Punta Pujiza*)... Svaki od navedenih toponima bio je u trenutku imenovanja općerazumljiva riječ jezika u kojemu je referent imenovan.⁷ Kako su nadolazili uvijek novi korisnici, ne uvijek i istoga jezičnog izraza, događalo se da su već postojeća imena oblikovali prema jezičnim pravilima svoga sustava, ne razmišljajući o polaznom značenju imena niti o tome kako je iste referente prije njih netko drugi zvao. Bitno im je bilo da je to što su oni sada zvali *po svoju*, uvijek predstavljalo ono isto mjesto na koje se taj jezični znak, mada sada objektivno drugačiji, odnosio.

Razlozi za postojanje dvojnog imena

U nekoj drugoj situaciji, kada se nije radilo o važnom referentu (važnoj ribarskoj pošti⁸, velikom polju ili možda solani) već o nekom beznačajnom otočiću ili uvalici, nije se toliko vodilo računa ni o imenu koje ga predstavlja, pa se često imenovalo od prilike do prilike, svatko za sebe ili pak opisno. Na takvo ponašanje je, razumljivo, utjecala i činjenica što prvi ribari i imenodavatelji nisu išli u ribolov s topografskim kartama, već su imena preuzimali *po čuvenju*. A moglo im se dogoditi da jednostavno zamijene otoke i imena.⁹

Nepoznavanje prvog imena ili, pak, supostojanje nekoliko interesnih motivacija u imenovanju, te prisutnost stanovništva iz različitih jezičnih ishodišta, u trenutku kada još nisu postojali cjeloviti kartografski popisi i kada se kartama nije služilo u ribarsko-težačkim zajednicama – dovelo

⁷ U tom je smislu rasprava o tome što je ispravno, a što neispravno, u ovom segmentu jezika gotovo bespredmetna. Neki jezikoslovci pokušavaju i vlastita imena ugurati u tijesnu pravopisnu vreću, no to se čini teškom misijom. Ona je u konačnici uperena protiv leksičke raznovrsnosti, a koja – kao i svaka raznovrsnost – predstavlja neizmjerljivo bogatstvo svakoga sustava.

⁸ Imena ribarskih pošta, pa prema tome i otoka na kojima su se one nalazile, bila su u sustavu kornatskog, i ne samo kornatskoga ribarstva, prevažne činjenice da bi se mogla zaboraviti ili, ne daj Bože, podvrći zamjeni. Ribarska pošta, osobito ona povijesna za lov male plave ribe, bila je dio *brušketa* – sustava ždrijebanja – pa je prema tome njezin identitet morao biti nedvosmislen. Doći na tuđu poštu, predstavljalo je najgrublje kršenje tadanjega ribarskog kodeksa ponašanja i općenito ribarske regulative.

⁹ Takvih je primjera u Kornatima mnogo. S jezičnog (etimologijskoga) stajališta bilo bi, na primjer, mnogo prihvatljivije da dva susjedna otoka *Balun* i *Borovnik*

(*Smokvenjak*), animals (*Tovarnjak*, *Janičar*, *Oršjak*), birds (*Caparinjak*, *Rončić*, *Kurba*), fish (*Gavunišće*, *Kanataruč*, *Sapar*), the site for and the manner of fishing (*Pišker*a, *Kumandanje*, *Ishodišće*, *Ašumivanje*, *Krokada*); anecdotal information and tradition (*Kalahatin*, *Arbanež*, *Punta Pujiza*)... In the moment of naming each of these toponyms was a generally comprehensible word originating from the language within which the referent was named.⁷ With the constant arrival of new users, who did not always come from the same linguistic tradition, it happened that they reshaped the existing names according to the linguistic rules of their own system without considering the original meaning of the name or how the same referents were called before them. To them it was important that, what they now called *po svoju* (*in their own way*), has always represented the same location referred to by their linguistic sign, although now objectively somewhat altered.

The reasons for the existence of dual names

In other circumstances, especially when the referent was not particularly significant (an important fishing outpost,⁸ a large field or perhaps a salt mine) but was an unimportant islet or an inlet, different namegivers did not take into account the name attached to the referent but the naming often occurred haphazardly or reflected a purely descriptive nature. The factor which also contributed to this custom was the fact that the first fishermen and namegivers did not go fishing with topographical maps in hand, but that they took over the names *po čuvenju* (*from hearsay*). It is also possible that they simply mistook one island for another or mistakenly exchanged one name of an island for another.⁹

⁷ In this sense the discussion about what constitutes a correct and what an incorrect procedure in this segment of the language is almost pointless. Some linguists try to push even proper names into the very tight orthographical bag, but that seems to be a difficult task. In the final analysis it is undermines lexical diversity which, like any diversity, represents the immeasurable richness of every system.

⁸ The names of the fishing outposts, and thus also of the islands on which they were located, in the wider framework of the Kornati fishing industry, but also much wider, were too important to be forgotten or, even worse, simply exchanged for others. The fishing outpost, particularly the historical one serving the fishing of small blue fish, was a part of *brušketa* – a system of lot – so that its identity had to be unambiguous. Using another person's outpost represented the crudest breach of the existing fishing code of behaviour and fishing legislation in general.

⁹ There are numerous examples of this in the Kornati. For instance, from the linguistic (etymological) point of view it would be much more acceptable if the two neighbouring islands of *Balun* and *Borovnik* exchanged names. *Balun*,

je do toga da je svaka zajednica imenovala za svoje potrebe. Nekada su se toponimski likovi podudarali za iste referente, a nekada je svatko nastavio po svome. Rezultat toga stanja su dvojna i trojna imena za isti referent: *Gustac / Beli, Rašipi / Saparice, Tovarnjak / Prišnjak, Sikica / Pinezelić / Tovarnjak*, itd.

U sve su se te postupke, nekada rijetko i prikriveno, a nekada potpuno otvoreno i nedvosmisleno uključila i druga, uglavnom psihološka i političko-politikantska pitanja, često neznanje. Neupućena javnost traži odgovor na banalno pitanje: Što je ispravno? A stručnjaci ne mogu dati jednoznačan i nedvosmislen odgovor, jer bi on morao biti: svaki je jezični oblik ispravan ako osigurava neprijepornu komunikaciju i identifikaciju oblika sa sadržajem na koji se odnosi. A to ne zadovoljava korisničku javnost. U lingvistici, pa tako i u toponomastici, ne postoje *pravilni* i *nepravilni* oblici. To se najbolje vidi kada se kornatskim imenima koriste ili o njima raspravljaju osobe koje dolaze iz različitih toponomastičkih ishodišta: Betine, Murtera, Prvića, Sali, Vrgade i Zaglava.¹⁰ Svaka zajednica za sebe komunicira bez problema, dok se pripadnici različitih zajednica, kada su zajedno, pozivaju ili na kartu ili na iskustvo sugovornika, i od njega traže pomoć (on možda zna kako njegovi susjedi zovu to što im on želi priopćiti).

zamijene imena. *Balun*, koji izvjesno dolazi od VALUM, nema nikakve uvale, a *Borovnik* čije je ime nastalo od fitonima bor (*Pinus halepensis*), može stajati kao ime bilo kojega otoka na kojemu je bilo ili ima borova. Treća tablica u prilogu ovoga rada uvjerljivo svjedoči o ovoj pojavi.

¹⁰ Toponomastičkim ishodištem ili (jezičnim) iradijacijskim centrom nazivamo naseljeno mjesto čiji su stanovnici svojim idiomom i za svoje potrebe izvršili imenovanje. Ta zona jezične iradijacije najčešće obuhvaća naselje i gospodarski prostor koji ga okružuje (do iradijacijske zone susjednog naselja), no u slučaju stvarne ili samo parcijalne kolonizacije (Kornati), ona se može proširiti daleko izvan naselja.

The ignorance of the existing name, or the co-existence of several motivations in the process of naming, as well as the presence of the population from different linguistic points of origin, in the time when integral cartographical lists did not exist and when the fishing communities did not yet use maps, led to the fact that each community engaged in namegiving for its own purposes. Sometimes the toponymical forms for the same referents coincided, and at other times each group continued to use their own names. This has resulted in two or three names for the same: *Gustac / Beli, Rašipi / Saparice, Tovarnjak / Prišnjak, Sikica / Pinezelić / Tovarnjak*, etc.

Other factors which played a part in all these processes, sometimes seldom and covertly and at other times overtly and unashamedly, included predominantly psychological, political and petty-political considerations, and often ignorance. Poorly informed public demands the answer to the question about what is correct, and scholars cannot provide an unambiguous answer because it might be that each linguistic form is correct if it guarantees impeachable communication and identification of form with the contents it refers to. And that does not satisfy the public. In linguistics, same as in toponomastics, there are no *correct* and *incorrect* forms. This is best seen in the case when people who come from different toponomastic centres, such as Betina, Murter, Prvić, Sali, Vrgada and Zaglav, use or discuss the names of the Kornati Islands.¹⁰ Each individual community communicates internally without any problems, while the members of different communities, when gathered together, either appeal to the map or to the experience of the fellow communicant and seek help from him (he might know how his neighbours call that which he wants to refer to).

which certainly comes from *valum*, has no inlet, and *Borovnik*, which got its name from the phytonym for pine (*Pinus halepensis*), can designate any island on which pines grow or used to grow. The third chart, included as an appendix at the end of this study, presents convincing evidence for this phenomenon.

¹⁰ The terms toponomastic point of origin or (linguistic) irradiational centre are used for a settlement whose inhabitants named a toponym for their own purposes and using their own idiom. That zone of linguistic irradiation most often includes settlements and the surrounding economic space (extending to the irrational zone of the neighbouring settlement), but it can extend far beyond the settlement in the case of actual or only partial colonisation (Kornati).

"Narodna" i kartografska imena

Osobitu skupinu predstavljaju ona imena – kako smo već najavili – koja nisu zabilježena na zemljovidima, a pouzdano se zna da postoje u upotrebi lokalne, a nekada i šire zajednice. Odmah se postavlja pitanje zašto se ova imena (nazovimo ih *narodna*) ne nalaze na zemljovidima, a nalaze se neka druga, koju većina korisnika – uz ostalo i zato što su potvrđena na karti – smatra ispravnima. Odgovor kartografa i svih koji se na ovaj ili onaj način bave bilježenjem imena jest da su ona opće poznata. Kriterij poznatosti imena iznimno je važan u toponomastici, no sa strogo jezične točke gledišta mogao bi se smatrati irelevantnim. U čemu je s jezične točke gledišta prednost *Murtera* nad *Srimčem*, *Svetog Petra* nad *Krmčinom* ili *Kornata* nad *Stomorinom*? Sva su ova imena u određenom trenutku, i dok su svima zainteresiranim korisnicima bila potrebna, označavala iste referente: jedno selo na jednom otoku, jedno selo na obali, jedan otok u Jadranskom moru. No, s kartografske točke gledišta nije tako. Kartografi preferiraju, i to potpuno opravdano, ona imena koja su poznata široj zajednici, jer je sam smisao postojanja karte u tome da se daje najpotpunija i najpreciznija obavijest najširem mogućem broju korisnika. Treba, dakle, zaključiti da je dobra karta ona koja ne dovodi u zabludu svoje korisnike.

No, ako je to tako, a sve upućuje na to da jest, onda se to protivi interesima jezične i kulturne baštine, jer svaki toponimski lik (i onaj koji je zadržan i onaj koji je isključen) daje, svaki na svoj način, mnoštvo netoponomastičkih obavijesti o referentu, prostoru i zajednici u kojoj je nastao. Danas je kartografska *Pišker*a pobijedila povijesnu *Jadru*. O toj promjeni i razlozima koji su do nje doveli moguće je napisati čitav rad.¹¹ To je ime rezultat nekog izbora (da li sretnog?) i danas je *de facto*, putem geografske karte, svima nametnuto.¹² Postoji li način da se i etnojezična komponenta pomiri s obavijesnom, pitanje je na koje treba tražiti odgovor.

¹¹ A. Rube Filipi je to u stvari i učinio u svom radu pod naslovom *Ribarsko naselje Piškera na kornatskom otoku Jadra* (FILIP, 1968.).

¹² Stanovnici Sali na Dugom otoku, povijesni utemeljitelji Piškere u XVI. stoljeću, ovaj otok i danas zovu Jadrom, a samo onaj dio otoka uz tjesnac na kojemu se nalazilo ribarsko naselje, danas u ruševinama, Piškerom.

"Popular" and cartographical names

A particular group keeps those names, as we have already stated, which are not recorded in maps, but which are documented as being in use by the local community, and sometimes also by wider population. The question which instantly springs to mind is why these names (let us dub them *popular*) are not recorded in maps, instead of others which most users consider correct, partly because they are attested in maps. Cartographers and all others who are in one way or another involved in recording names will reply that that is so because these names are widely known. The criterion of the wide recognition of a name is exceptionally important in toponomastics, but it may be considered irrelevant from the strictly linguistic point of view. Considered from the purely linguistic point of view, what advantage does the name *Murter* have over *Srimac*, *Sveti Petar* over *Krmčina* or *Kornat* over *Stomorin*? At a certain point in time, when all interested groups of users needed them, all these names pointed to the same referents: a village on an island, a village on the coast, an island in the Adriatic Sea. Nevertheless, it is not so from the point of view of cartography. The cartographers perfectly justifiably prefer those names which are well known to the wider community since the rationale for the existence of a map is to provide fullest and most precise information to the widest possible circle of users. Thus it must be concluded that a good map is one which does not confuse or lead astray those who use it.

But if that is so, and all points in this direction, then this undermines the interests of linguistic and cultural heritage since every toponymical form (the one which is retained as well as the one which is excluded) in its own way conveys multiple non-toponomastical information about the referent, geographical area and the community within which it originated. At present the cartographical name *Pišker*a has won over the historical name *Jadra*. A full study may be written about this change and the reasons for it.¹¹ The name is the result of a certain choice (is it a welcome one?) and today it is *de facto* imposed on all by way of a geographical map.¹² The question which demands the answer is whether there is a way to reconcile the ethno-linguistic component with the informational component.

¹¹ A. Rube Filipi has actually done that in his work entitled *Fishing Village Piškera on the island of Jadra in the Kornati Archipelago* (FILIP, 1968).

¹² To this day, the inhabitants of Sali on Dugi otok Island, the historic founders of Piškera from the 16th century, call this island Jadra, while using the name Piškera only for that part of the island which is adjacent to the strait where fishing village, now lying in ruins, used to be located.

Na ovoj točki analize samo se od sebe nameće pitanje: kako su se etablirala imena koja su u uporabi, a ne neka druga, recimo ona kojima se koriste, kada su različita od etabliranih, lokalni govornici? Da bi se to razumjelo bilo bi potrebno napraviti malu digresiju s nekoliko opservacija načelne naravi.

- Toponomastika je sve do pojave Petra Skoka bila kabinetska disciplina, te su se toponimski likovi za referente, a osobito za male referente, preuzimali od priručnika do priručnika, od karte do karte, bez ikakve prethodne provjere. Rijetko od lokalnih govornika u čijem je jezičnom sustavu ime potvrđeno.
- Toponomastika je unutar lingvistike (koja je unutar filologije mlada znanost, osobito slabo razvijena u Hrvatskoj), marginalizirana disciplina za koju čak i lingvistička javnost misli da nema svoju osobnost i da na neki način predstavlja dio pravopisne problematike.¹³
- Jedno od prvih, ako ne i prvo onomastičko pravilo, trebalo bi biti da se svaki referent naziva onako kako ga nazivaju njegovi korisnici.¹⁴ Nikome danas ne pada na pamet u Hrvatskoj tražiti da se Rim ubuduće zove *Roma* ili Beč *Wien*, iako se mi ljutimo kada Talijani Zadar nazivaju *Zarom* ili Dubrovnik *Ragusom*.
- Neki hrvatski lingvisti, osobito kroatisti, često u ime *jezične čistoće* (pojma koji inače lingvistika ne poznaje), sugeriraju, predlažu pa i nameću *ispravna* imena. To osobito dolazi do izražaja u vrlo kompleksnom polju naziva za stanovnike pojedinih naselja (etnike) i pridjeva izvedenih iz imena naselja (ktetike).¹⁵

¹³ To s koliko površnosti i nedorečenosti svi hrvatski pravopisi pristupaju ovoj problematici, tema je sama za sebe i nije ju moguće ovdje podrobnije elaborirati. S punom odgovornošću tvrdimo da je interpretacija toponomastičke problematike slabo mjesto svih hrvatskih pravopisa.

¹⁴ Ovdje postoji suglasnost kada je riječ o osobnim imenima. Njihov je status uz ostalo definiran i *Zakonom o osobnom imenu* (koji je sam za sebe na mnogim točkama nejasan i nepotpun).

¹⁵ Primjera je napretek. Standardolozi u načelu hoće da se etnici i ktetici izvode "po pravilima". Otvorila bi se široka rasprava kada bi se ta pravila htjela jasno utvrditi. Stanje na terenu izmiče uskim i uskogrudnim shvaćanjima pravila: Silbi odgovara *Sibenjanin*, *Sibenka*, *sibenski*, a, o, a ne **Silbljanin*, **Silbljanka*, **silbljanski*, -a, -o; Murteru *Murterin*, *Murterka*, a ne **Murteranin*, **Murteranka*... itd. Podrobnije o ovom pitanju piše Skračić (2007).

At this point in the analysis we must ask a further logical question: Precisely how have the names which are in current use become established over other names, for example the names used by local population, when these names are different from the ones used more widely? In order to come to the right conclusion it is necessary in passing to make a few observations of a general nature.

- Until the emergence of Petar Skok, toponomastics was an academic discipline and the toponymic forms for referents, especially for small referents, were copied from one manual to another, from one map to another, without any further double checking, and were rarely checked against the use of local speakers who used the name in their linguistic system.
- Within linguistics (which is a young science within the wider field of philology and particularly underdeveloped in Croatia) toponomastics is a marginalised discipline. Even the linguists do not consider it independent and see it in some sense a part of the field dealing with the rules of orthography.¹³
- One of the first rules of onomastics, if not the premier one, should be that each referent is named in accordance with the name given to it by its immediate users.¹⁴ Nobody in Croatia today would consider asking that from now on "Rim" should be referred to as *Roma* or "Beč" referred to as *Wien*, even though we get frustrated when the Italians refer to Zadar as *Zara* or Dubrovnik as *Ragusa*.
- Some Croatian linguists, particularly from among Croatists, often in the name of *linguistic purity* (the term otherwise not known in linguistics), suggest advise or even demand, the use of *correct* names. This is particularly evident in the very complex field of names for the inhabitants of certain settlements (ethnics) and adjectives derived from names of settlements (ktetics).¹⁵

¹³ The extent of superficiality and imprecision with which all Croatian manuals of orthography approach this subject matter is a topic of its own and cannot be elaborated here. We claim with full responsibility that the interpretation of toponomastics is the blind spot of all Croatian manuals of orthography.

¹⁴ This is universally accepted with regard to personal names. Their status is, among others, defined by the *Law of Personal Names* (which is itself unclear and incomplete in many respects).

¹⁵ Numerous examples can be cited. Standardologists as a rule demand that ethnics and ktetics are derived "according to the rules". The attempt to precisely define these rules immediately causes a most vigorous debate. The circumstances "on the ground" defies narrow and narrow-minded understanding of rules: Silba prefers *Sibenjanin*, *Sibenka*, *sibenski*, a, o, and not **Silbljanin*, **Silbljanka*, **silbljanski*, -a, -o; Murter prefers *Murterin*, *Murterka*, and not **Murteranin*, **Murteranka*... etc. For a more detailed discussion see Skračić (2007)

- U poslove oko izrade novih zemljovida ne uključuju se toponomastičari niti se rezultati njihova rada uzimaju u obzir.¹⁶
- Nepostojanje na razini države jedinstvenog, kompetentnog i ovlaštenog tijela koje bi bilo zaduženo za pitanja vezana uz onomastičke nomenklature. U svijetu se takvim pitanjima bave nacionalna onomastička povjerenstva koja koordiniraju rad državnih tijela i znanstvenika te rukovode svim pitanjima koja stoje u vezi s imenovanjem i provođenjem postupaka oko imenovanja.

U ovakvim uvjetima i s ovakvim stanjem svijesti nije lako nazrijeti dan kada će se pristupiti izradi novih "onomastičkih pravila" u kartografiji. U svakom slučaju, cijela odgovornost nije ni na kartografima ni na toponomastičarima. Istina, prijeko je potrebna bolja suradnja i poticaji s jedne i druge strane i na nama je da je ostvarimo. Potrebna je, međutim, i zakonodavna infrastruktura i politička volja da se jezikoslovlju i njegovu dijelu koji se odnosi na imenovanje odredi mjesto u sustavu koje mu pripada. Želimo vjerovati da postoji dobra volja i velika želja na svim stranama da se krene u smjeru imenovanja koje bi se temeljilo na stvarnom jezičnom stanju na terenu. Na taj bi se način dio nacionalnog jezičnog blaga skrivenog u toponimskim likovima, putem geografskih karata, stavio na uporabu najšire javnosti, a da se osnovna funkcija karte kao sustava za prenošenje poruka ni na koji način ne bi dovela u pitanje.

Višeimeni kornatski otoci

Nije nam namjera na razini ove skromne studije i na ograničenom korpusu dati prikaz svih kartografskih i nekartografskih oblika toponima u Kornatima. Odustali smo od pedantnog navođenja

¹⁶ To možemo bogato posvjedočiti vlastitim iskustvom. Za turističku kartu Nacionalnog park Kornati bili smo, na molbu tadanjeg ravnatelja, izradili toponomastičku nomenklaturu arhipelaga, točno onakvu kakvu smo objavili u časopisu *Onomastica jugoslavica*, 12, 1987 : 18-217, a na temelju prikupljene građe na terenu. Iako karta nije bila namijenjena plovidbi, pa prema tome nije imala nikakav obvezujući karakter, u zadnji su čas činovnici Državne uprave za zaštitu prirode zamijenili realno stanje nazivlja s onim "ispravnim". Gotovo identičan slučaj ponovio se pri izradi Prostornog plana Nacionalnog parka Kornati 2003., a na koncu i vodiča *Kornati s krme od gajete* kojemu sam sâm bio autor. Jednom akceptirani sustavi vrlo su otporni i teško ih je mijenjati. Istini za volju treba reći da za to postoje i mnogi opravdani razlozi.

- The toponomasticians are not included in the production of new geographical maps, nor are the results of their work taken into account.¹⁶
- On the level of the whole country there does not exist a unified, competent and commissioned body which should deal with the questions related to onomastic nomenclature. In other Western countries this is the task undertaken by national commissions for onomastics which coordinate the work of state institutions and scientists and take care of all issues related to the naming and the processes of namegiving.

In such circumstances and with such state of mind it is not easy to glean when the day will dawn to commence the production of new "onomastic rules" in cartography. In any case, the responsibility does not lie solely on cartographers nor on topomasticians. A better co-operation and stimulation is certainly needed from both sides, and it is our responsibility to make it true. However, legislative infrastructure and political will are also necessary to enable lexicology and its segment which deals with naming to be assigned the place which it rightfully deserves in the system. We want to believe that there is good will and great desire on all sides to make a step in the direction of naming based on actual linguistic state on the ground. In this way the part of the national lexical treasure, which now lies hidden in the toponimical forms, would be put to good use of the general public by way of geographical maps without in any way compromising the basic function of the map as the tool for conveying information.

Polynymic islands in the Kornati Archipelago

The purpose of this modest study based on the limited corpus of information does not intend to list all cartographical and non-cartographical forms

¹⁶ We can corroborate this claim from personal experience. When the map of the National park Kornati was being produced, the then director asked us to provide the toponomastic nomenclature of the archipelago. The map was identical to the one published in the journal *Onomastica jugoslavica*, 12, 1987: 18-217, and was produced on the basis of information gathered in the actual geographic area. Although the map was not intended as a navigational aid, and thus had no claim to being binding in any sense, at the very last moment the officials of the State office for the protection of nature exchanged the actual nomenclature with a set of "correct" names. Almost identical situation happened during the production of the Physical plan of the National park Kornati in 2003 as well as the tourist guide *Kornati s krme od gajete* of which I was the author. Once accepted, the systems are extremely resistant and resilient to change. It must be noted, however, that there are also justified reasons for this.

svih imena na kartama od prvih potvrda do danas i stoga što bi takvo navođenje nepotrebno opteretilo popis. Svi navedeni kartografski likovi mogu bez poteškoća identificirati u ovima koje donosimo, jer su grafemske odstupanja za neprijeporno iste likova neznatna. Ograničili smo se, dakle, na one toponimske likove koji pertinentno mogu ilustrirati pojave o kojima je riječ u ovom radu.

Kornatski toponimski sustav sastoji se od oko 1500 toponimskih likova i nešto manje referenata, jer su neki referenti obilježeni s više imena, o čemu je upravo i riječ u ovom radu. Ovaj broj je dobiven na temelju izravnog anketiranja vlasnika i korisnika arhipelaga (SKRAČIĆ, 1987.). Za ovu priliku u obzir ćemo uzeti samo imena otoka (nesonime), a ostaviti po strani sve druge referente (uvale, rtove, vrhove, polja...) gdje također ima dupliranja u imenovanju, ali neznatno u odnosu na nesonime.

Kao polazna imena otoka uzeta su ona koja su potvrđena u navedenom korpusu, i to uvijek kao prvonavedena. To su uglavnom imena kojima se služe stanovnici naselja u kojima su vođene ankete. Riječ je u načelu o vlasnicima posjeda u Kornatima (Murter, Betina, Zaglav, Sali). Uz to smo se koristili građom, također terenskom (JURIŠIĆ, 1964.), koja se odnosi na potvrde s Vrgade. Vrgadinski su ribari, uz prviške i iške, iako bez posjeda u arhipelagu, bili važni njegovi korisnici i važni imenodavatelji u prošlosti.

Sve relevantne potvrde o kojima je riječ, posložene su u tri popisa. Prvi se odnosi na imena koja su supostojala u govornoj praksi (provjereno na terenu u trenutku vođenja ankete). Riječ je redovito o dvojnim imenima, mada ima i trojnih. Na prvom je mjestu ime koje ima veću okurenciju (veći broj korisnika), što praktično znači da su to najčešće imena koja se koriste u Murteru i Betini, ali nije uvijek tako, osobito nije tako na sjeverozapadnom i sjeveroistočnom dijelu arhipelaga. Najvažnije obilježje prve skupine imena je to da su ona potpuno različite motivacijske (i etimološke) provenijencije.

Osobiti je problem u ovim popisima što se nekada na prvom mjestu nalaze dva potpuno ista imena za različite referente. Problem je u tome što u arhipelagu postoji čitav niz otoka koji nisu susjedi a nose ista imena (*Aba, Babujaš, Bisaga, Blitvica, Crnikovac, Kurba, Gustac, Ravna Sika, Vodenjak...*) U načelu ovi su referenti uvijek dovoljno udaljeni jedni od drugih te se tako izbjegava onomastička i orijentacijska zbrka u

of the Kornati toponyms. We have decided not to provide an inventory of all names attested in maps ranging from the earliest to most contemporary, among other reasons also because that kind of inventory would unnecessarily burden the list. All unlisted cartographical forms can easily be discerned in the ones we have provided, since the graphemic departures are negligible for the indubitably identical forms. We have thus limited ourselves to those toponymical forms which can pertinently illustrate phenomena we discuss in this study.

The toponymical system of the Kornati consists of approximately 1500 toponymical forms and a slightly smaller number of referents since some referents are designated by more names, which is precisely the topic of this study. This number has been calculated on the basis of direct questioning of the second home owners and users of the archipelago (SKRAČIĆ, 1987). For this occasion we will consider only the names of the islands (nesonyms), and leave aside all other referents (inlets, capes, peaks, fields...) in the case of which there are also documented instances of duplication in naming, albeit in considerably smaller number than with nesonyms.

The names of islands attested in the before-mentioned corpus are taken as the starting point and are always listed first. These are predominantly the names which are used by the inhabitants of the settlements where the field research was conducted. They are primarily the owners of properties in the Kornati (Murter, Betina, Zaglav, Sali). In addition, we have utilised material, the result of field research too (JURIŠIĆ, 1964), which refers to attestations from Vrgada. Even though the fishermen from Vrgada, as well as the fishermen from Prvić and Iž, do not own properties in the Kornati Archipelago, they were important users of, and namegivers in, the archipelago in the past.

All relevant attestations are organised in three lists. The first refers to names which co-existed in oral communication (this was tested on the ground through questioning). They are often dual names although there are several instances of three names. The name listed first is the one with the higher degree of occurrence (a larger number of users), which for all practical purposes means that these are the names which are most often used in Murter and Betina, which is not exclusively so, and especially not so in the Northwest and Northeast part of the Kornati Archipelago. The most important characteristic of the first group of names is that they belong to completely distinct motivational (and etymological) provenances.

A particular problem with these lists is that the first place is occasionally occupied by two

arhipelagu.¹⁷ Da bismo olakšali identifikaciju, takvim smo slučajevima iza imena stavili u zagradi kratice:

KO za jugozapadni niz otoka (Donji Kornat);

ŽT za sjeveroistočni niz otoka (Gornji Kornat).

U drugom popisu posložena su imena otoka koja su također bila u jezičnoj praksi u trenutku anketiranja, no razlika između njih i prethodnih je u tome što su ona redovito iste ili bliske motivacijske provenijencije, pa svako od dva (ili tri) imena ima nešto zajedničko (neznatno izmijenjenu osnovu, čitavu osnovu ili determinant).

Treću skupinu imena čine dvojna imena koja ne dolaze iz istih vremenskih, a ponekad ni jezičnih slojeva. Prvo je ime uvijek iz sinkronije (potvrđeno anketiranjem na terenu), a drugo, kartografsko, iz dijakronije. Prvo je dakle "narodno", a drugo "učeno". U drugom dijelu para predstavljena su samo ona kartografska imena koja su po svom obliku i jezičnom podrijetlu različita od onih koja su trenutno u upotrebi.

Napomena: Ispred svakoga para u popisima koji slijede nalazi se broj, numerička identifikacija, za referent (otok) u popisu svih otoka i na karti bjelici Kornatskog otočja koja se nalazi u prilogu.

completely identical names for two different referents. The problem is caused by the fact that there is a whole series of islands in the archipelago which are not each other's geographical neighbours but bear the same names (*Aba, Babujaš, Bisaga, Blitvica, Crnikovac, Kurba, Gustac, Ravna Sika, Vodenjak...*). These referents are normally always geographically sufficiently far from each other which prevents onomastic and orientational confusion in the archipelago.¹⁷ In order to alleviate identification, in such cases we have added the following abbreviations in brackets after the names:

KO for the Southwest group of islands (Donji Kornat);

ŽT for the Northeast group of islands (Gornji Kornat).

The second list contains the names of islands which were in linguistic use in the time of field research, but which differ from the preceding names in that they normally belong to the same or close motivational provenance, so that each of the two (or three) names has something in common with others (a slightly altered root, complete root or determinant).

The third list of names consists of dual names which come from different temporal, and sometimes also different linguistic strata. The first name always comes from the synchronic layer (attested through field research), and the second, cartographical, from the diachronic layer. Thus the first name is "popular" and the second is "learned." The second part of the pairing lists contains only those cartographical names which are distinct in form and linguistic origin from the ones which are currently used.

Remark: Each pair of names in the following list is preceded by a number, a numerical identification, for the referent (island) in the list of all islands and on the blind map of the Kornati Archipelago reproduced in the Appendix.

¹⁷ Takve se situacije bez poteškoća izbjegavaju kada se imena koriste *in situ*. Ako smo u Donjem Kornatu i govorimo o *Blitvici* u nekom orijentacijskom kontekstu, znamo bez daljnijega navođenja da je riječ o *Blitvici* koja se nalazi u blizini otoka *Gustaca*, a ne o onoj u Gornjem Kornatu (žutsko-sitski niz otoka). No, kada je riječ o takvim otocima, a govornik se nalazi izvan prostornog konteksta, bit će potrebna imenodavna kontekstualizacija referenta da bi s nedvosmisleno znalo o kojemu je od istoimenih otoka riječ.

¹⁷ These kinds of situations are easily avoided when the names are used *in situ*. If we are in Donji Kornat and speak of *Blitvica* in a certain orientational context, we know without further specification that we speak of *Blitvica* which is located in the vicinity of the island of *Gustaca* and not the one in Gornji Kornat (the Žutsko-sitski group of islands). However, when referring to those islands, and if the speaker is located outside of that geographical context, it will be necessary to provide the contextualisation of referent in order to specify beyond doubt which of the two namesakes is intended.

Prvi popis: Potpuno različita imena za isti referent (40)

List one: completely distinct names for the same referent (40)

- 40. Arapovac /Crnikovac
- 132. Babujaš (ŽT) /Klobuk
- 141. Babujaš (ŽT) /Veliki Crnikovac
- 129. Bikarijica /Počivalo
- 64. Bisaga /Krpejina
- 145. Blitvica (ŽT) /Dinarić
- 49. Blitvica (KO) /Kurčev Primetnjak
- 99. Božišnjak /Kurbarić
- 143. Crnikovac (ŽT) /Beretica
- 17. Crnikovac (KO) /Malo Šilo
- 139. Dinarići /Mišnjaci
- 33. Donja Sikica /Caparinjak
- 30. Golić /Mala Bisaga/Golac
- 65. Gominjak /Garmenjak
- 34. Gornja Sikica /Kamičić
- 82. Grego /Mali Garmenjak
- 56. Gustac /Beli
- 36. Kalahatin /Saparica
- 50. Kalahatin o' Piškere /Kurcu Prometnjak
- 146. Kamenar /Veliki Buč /Obuč
- 95. Kameni Opuh /Visoki Opuh /Kopa
- 147. Klin /Mala Dajna
- 57. Kolobučar /Turčin
- 44. Koritnjak /Zmorašnji Gustac
- 117. Krbarić /Glavočić
- 102. Lončarić /Mala Balabra
- 14. Mali Obručan /Trbuh
- 63. Mali Prišnjak /Sika o' Prišnjaka
- 43. Piškera /Jadra
- 104. Pliki Tremulić /Trstikovac
- 121. Ravna Sika (ŽT) /Lukavica
- 136. Sandela /Galijolica
- 119. Sikica /Pinezelić /Tovarnjak
- 16. Smokvenjak /Sika o' Šipnate
- 22. Tovarnjak /Kurčić /Prišnjak
- 5. Vela Sestrica /Tajer
- 106. Veliki Trimulić /Mali Glavoč
- 62. Vodenjak /Bačvina
- 69. Vodenjak /Žakanić
- 96. Vrtlić /Blitvica

Drugi popis: Djelomično različita imena za isti referent (28)

List two: partially distinct names for the same referent (28)

- 142. Aba /Žuška Aba
- 7. Dragunarica Mala /Dragunara Mala
- 9. Dragunarica Velika /Dragunara Vela
- 126. Gangaro /Dulukin Gangaro
- 10'9. Glamoč /Glavoč
- 56. Gustac /Južnji Gustac /Metodaov Gustac
- 60. Kaselica /Mala Kasela
- 84. Kurba /Kurba Vela
- 100. Kurba /Mala Kurba
- 108. Mala Aba /Abica
- 53. Mala Panitula /Panitulica
- 80. Mala Purala /Sika o' Purare /Južnja Purara
- 89. Mala Skrižanja /Sika o' Skrižanje
- 85. Mala Smokica /Sika o' Smokvice
- 103. Mali Tremulić /Mali Tremul
- 38. Maslinjak /Masnovac
- 93. Mrtenjak /Mrtovnjak
- 20. Mrtvač /Mrtvac
- 76. Pulara /Velika Pulara
- 41. Rašipić /Sika o' Rašipa
- 12. Šilo /Šilo pod Bižanj
- 91. Skrižanja /Velika Skrižanja
- 23. Svršata /Fršata
- 2. Vela Aba /Donja Aba
- 8. Veliki Buč /Obuč
- 106. Veliki Tremulić /Veli Tremul
- 97. Vodeni Opuh /Pliki Opuh /Vodeni Puh /Buha
- 77. Vodenjak /Mali Vodenjak /Delinov Vodenjak

Treći popis: Kartografske potvrde za isti referent, različite od današnjih (47)

List three: Cartographic attestations for the same referent but distinct from the present names (47)

- 87. Babina Guzica /Babina Gušica 1900.
- 141. Babujaš /Crnikovac 1900
- 98. Bačvica /Sco. Boticella 1868.- 69. i/and 1900.
- 101. Balabra /Lopis 1780.
- 129. Bikarijica /Dicovizza 1824.-30.
- 116. Borovnik /Gorovnik 1824.-30.

114. Brušnjak / Curbe 1811.
83. Desetinjak / Mali Gomignach 1824.-30.
112. Donja Skala / Caparigna 1824.-30.
78. Donji Desetinjak / Malla Perdusa 1824.-30.
149. Gornja Dajna / Babuljasti Dinarić 1902.-07.
34. Gornja Sikica / Mala Zaparigna 1824.-30.
79. Gornji Desetinjak / Garmignach Malli 1824.-30.
82. Grego / Velliki Garmignach 1824.-30.; Garmrnjak Ml. ca. 1900. i/and 1902.-07.
70. Janjčar / Comignach-Zaccan 1824.-30.; Malli Xacunzi 1824.-30.; Kameni Zakan ca. 1900.; Zakanac Janjčar 1902.-07.
92. Južnji Opuh /Malli Pussi 1824.-30.; Scg. Opus Ml. ca. 1900.; Puh Gornji 1974.
36. Kalahatin / Sichizza Mala 1824.-30.; Scg. Kamičić ca. 1900.
46. Kalahatin o' Gustaca / Gristaz 1824.-30.; Grislac ca. 1900.; Sika Gizela 1902.-07.
50. Kalahatin o' Piškere / Kamičić; 1824.-30.
48. Kalahatin od Ropotnice /Sika Krka 1902.-07.
146. Kamenar / Vodignach 1924.-30.
95. Kameni Opuh /Mali Pussi 1824.-30., Scg. Buhi ca. 1900.; Babuljasti Opuh 1902.-07.
71. Kameni Žakan / Veli Comignach-Zaccan 1824.-30.; Ravni Žakan ca. 1900.
147. Klin / Mala Dajna 1902.-07.
117. Krbarić / Golubignak 1824.-30.
84. Kurba / Kurbabella 1868.-69.
55. Lavsa / Lapra 1780.
80. Mala Purala / Vela Purara 1824.-30.; Klint ca. 1900.
28. Mana / Masia 1718; Masca 1780. i/and 1784.
38. Maslinjak / Scg. Manjak ca. 1900.
59. Oršnjak / Zaparigne 1824.-30.
111. Pelinjak / Scoglich 1824.-30.
35. Plika Sikica / Mali Maslignak 1824.-30.; Rava Sika 1902.-07.
104. Pliki Tremulić / Lazaretto 1824.-30.
61. Prišnjak / Crnikovac ca. 1900.
42. Rašip / Rasir 1718 i 1781; Basir 1780. i/and 1784.
67. Ravna Sika / Scg. Vrtljač ca. 1900.
13. Sikica / Ms. Skuljić oko 1900.
63. Sikica / Mali Prissnach 1824.-30.
148. Sridnja Dajna / Ravni Dinarić 1902.-07.
127. Tovarnjak / Tavernjak ca. 1900.
91. Skrižanja / Swisagn 1718; Suisag 1780.
106. Veliki Tremulić / Bossicina 1811.; Trsticovac ca. 1900.
94. Vodeni Opuh / Veli Pussi 1824.-30.; Scg. Buhi ca. 1900.
77. Vodenjak / Mali Xakanzi 1824.-30.; Comignak Zakan 1824.-30.; Malla Perdusa 1824. – 30.; Zakanac Vodenjak 1902.-07.
96. Vrtlić / Sco. Ravna 1868.-69.; Scg. Runa ca. 1900.
90. Zmorašnji Opuh / Veliopuz Susiz; 1824.-30.

Vjerujemo da navedeni popisi uvjerljivo argumentiraju navode iz rasprave. Trebalo bi na ovom mjestu progovoriti i o nekim korpusnim odrednicama kornatskog imenodavnog sustava. Za ovu priliku ostavit ćemo povijesna i etimološka jezična pitanja. Ona izlaze iz konteksta ove rasprave, ali ni ono o čemu želimo reći nekoliko riječi ne ulazi u potpunosti u nju. U jednom prethodnom radu (SKRAČIĆ, 1987) utvrdili smo da je postojanost kopnene ("pastirske") toponimije u Kornatima nerazmjerno veća od one morske ("ribarske") koja je u onomastičkom smislu nepouzdana (više imena za isti referent).

Ako se sada osvrnemo na onu nama najzanimljiviju tablicu, u kojoj formalni kaos dolazi najviše do izražaja, ustanovit ćemo da, unatoč velikoj šarolikosti imena i velikom broju različitih kartografskih potvrda za isti otok, nema, na razini

We trust that the above lists successfully corroborate the claims made in the discussion. Several comments must also be made here about some definitions of the corpus of the Kornati namegiving system. In doing this we will leave aside historical and linguistic considerations. They go beyond the framework of this discussion, but the few comments we are about to make also transcend it to some degree. In a previous study (SKRAČIĆ, 1987) we established that the consistency of the mainland ("shepherding") toponymy in the Kornati is disproportionately higher than the maritime ("fishing") toponymy which is unreliable in the onomastical sense (more names for the same referent).

If we now turn our attention to the most interesting chart which most fully reveals the reigning formal chaos, we will infer that, despite

sustava, značajnih – recimo tako – kartografskih inovacija. Očito je da se kartografi iz svih epoha koriste već postojećim izvorima podataka, bilo da oni dolaze s već postojećih karata, bilo pak iz usta lokalnih govornika. Nepoznatim imenima za otoke u kornatskom imenodavnom korpusu možemo smatrati samo ova: *Boticella* (98), *Lopis* (101), *Dicovizza* (129), *Sika Gazela* (46), *Sika Krka* (48), *Lazaretto* (104), *Golubignac* (117) te parove *Gristaz / Grislac* (46) (mogući formalni i prostorni poticaj sa susjednog otoka koji se zove *Gustac*), *Gorovnik* (116) (izvjesna zamjena za *Borovnik*); *Masia / Masca* (28) (stoji za neprotumačivu *Manu*), *Rasir / Basir* (42) (stoji za teško protumačivi *Rašip*), te *Swisagn / Suisag* (91) za Skrižanju. Neobičnim potvrđama bi se mogle smatrati dvije sasvim obične, to jest *Scoglich* (111) i *Skuljić* (13), zato što u Kornatima, ni u govoru ni u toponimiji, nije potvrđena imenica *školj*.

the great variability of names and the large number of different cartographical attestations for the same island, on the systemic level there are no significant, so to say, cartographical innovations. It is evident that the cartographers from all epochs have used the existing sources of information, whether from the already existing maps or from the mouths of local population. The corpus of names for the islands in the Kornati Archipelago contains only the following hitherto unknown names: *Boticella* (98), *Lopis* (101), *Dicovizza* (129), *Sika Gazela* (46), *Sika Krka* (48), *Lazaretto* (104), *Golubignac* (117) and pairings *Gristaz / Grislac* (46) (a possible formal and spatial impetus may have come from the neighbouring island which bears the name *Gustac*), *Gorovnik* (116) (a certain exchange for *Borovnik*); *Masia / Masca* (28) (standing for the inexplicable *Mana*), *Rasir / Basir* (42) (stands for the difficult to explain name of *Rašip*), and *Swisagn / Suisag* (91) for Skrižanja. Two totally common words *Scoglich* (111) and *Skuljić* (13) can be considered unusual because the noun *školj* has not been attested in the Kornati, either in spoken language or in toponymy.

KARTOGRAFSKI IZVORI / CARTOGRAPHICAL SOURCES:

1811; Geografska karta Dalmacije (s Dubrovnikom i Bokom) /*Geographical map of Dalmatia (with Dubrovnik and Boka)*/, DAZ/5

1718; Geografska karte mletačkog posjeda na istočnoj jadranskoj obali i mletačko-turske državne granice /*Geographical map of the Venetian lands on the east coast of the Adriatic and the map of the Venetian-Turkish state border*/, DAZ/6

1718; Dissegno cartografico della provinzia di Dalmazia, DAZ/10

1868-69; Pomorska karta austrijske ratne mornarice /*Marine map of the Austrian Navy*/, DAZ/21

1780; Nouvelle carte de la Partie Occidentale de Dalmatie a Venise, DAZ/26

1784; Da Dalmazia Veneta di Giovanni Valla Giustinapolitano, Venezia, DAZ/27

1900 (ca); Austrijske specijalne karte /*Austrian specialised maps*/, DAZ/53

1781; Karta Dalmacije /*The map of Dalmatia*/, DAZ/321

1902-07; Katastarska općina Kornat /*Cadastr of the municipality of Kornat*/; Ured za katastar općine Šibenik /*The office of the cadastre in the municipality of Šibenik*/

1824-30; Katastarska općina Sali /*Cadastr of the municipality of Salil*/; Arhiv mapa Split /*The map archives in Split*/

1974; Karta Vojnogeografskog instituta /*The map of the Military-geographical institute*/, Beograd

* DAZ je kratica za Državni arhiv u Zadru, a broj iza kose crte je redni broj karte u popisu topografskih karata toga arhiva / DAZ is the abbreviation for State Archives in Zadar, and the number following the slash is the number of the map in the list of topographical maps in that archives.

LITERATURA / LITERATURE

- BASIOLI, J. (1962): *Razvitak ribarstva Dugootočana*, Radovi Instituta JAZU u Zadru, 9, 391-446.
- FILIP, A. R. (1976): *Iz prošlosti kornatskog ribarstva*, Radovi Centra JAZU u Zadru, 22-23, 181-260.
- FILIP, A. R. (1968): *Ribarsko naselje Piškera na kornatskom otoku Jadra*, Pomorski zbornik, VI, 971-1004.
- JURIŠIĆ, B. (1953): *Starohrvatska imena dvaju naših otoka* Rad JAZU, knjiga 293, 235-252.
- JURIŠIĆ, B. (1964): *Iz primorske toponimike zadarskog i šibenskog kraja*, Pomorski zbornik, 2, 985-1011. + dvije karte.
- KULUŠIĆ, S. (2006): *Knjiga o Kornatima*, Murterski zbor, Murter.
- SKOK, P. (1950): *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Jadranski institut JAZU, Zagreb.
- SKRAČIĆ, V. (1987): *Toponimija kornatskog otočja*, Onomastica Jugoslavica, XII, 17-218 + dvije karte.
- SKRAČIĆ, V. (1988): *Toponimija kornatskog podmorja*, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, 27 (17), 17-34.
- SKRAČIĆ, V. (1995): *Toponomastička građa – osnova za definiranje statusa nastanjenosti kornatskih otoka*, Kornati – zbornik radova, Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Nacionalni park Kornati, Murter, 497-509.
- SKRAČIĆ, V. (1996): *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*, Književni krug, Split /Matica hrvatska, ogranak Zadar.
- SKRAČIĆ, V. (2005): *Osvrt na upotrebu etnika i ktetika na primjeru zadarskih otoka*, Zadarski filološki dani 1, Sveučilište u Zadru, Zadar, 133-138.
- ŠUPUK, A. (1957): *Šibenski glagoljaški spomenici*, JAZU, Zagreb.

Prilog 1. Otoci Donjega Kornata (do broja 98) i otoci Gornjega Kornata (od broja 99 do broja 150) od sjeverozapada prema jugoistoku

Appendix 1. The islands of Donji Kornat (to No. 98) and the islands of Gornji Kornat (from No. 99 to No. 150) from northwest to southeast

Napomena: Brojevi ispred imena svakoga pojedinog otoka u ovom popisu odgovaraju otocima na karti bijelici Kornatskog otočja (tamo bez imena) i u već navedenim popisima. U lijevom stupcu nalaze se imena dobivena u anketama, a u desnom ona s karte Hrvatskoga hidrografskog instituta u Splitu (ovdje skraćeno DHI).

Remark: The numbers before the name of each island on this list correspond to the islands on the blind map of the Kornati Archipelago (no name listed there) and in the already mentioned lists. The column on the left contains the names acquired through questionnaires, and those on the right those names from the map of the Croatian Hydrographical Institute in Split (below abbreviated as DHI).

IMENA - STANJE NA TERENU
NAMES - ACTUAL SITUATION

IMENA - NAUTIČKA KARTA DHI
NAMES - NAUTICAL MAP OF DHI

1. Katina	Katina
2. Vela Aba	Aba V.
3. Kurnat	Kornat
4. Mala Katina	nema upisana imena
5. Velika Sestrica	Sestrica
6. Mala Aba	Aba M.
7. Dragunarica Mala	nema upisana imena
8. Veliki Buč	Buč V.
9. Dragunarica Velika	Dragunara
10. Mali Buč	Buč M.
11. Mala Sestrica	Sestrica M.
12. Šilo	Šilo V.
13. Sikica	nema upisana imena
14. Mali Obručan	Obručan M.
15. Zornik	nema upisana imena
16. Smokvenjak	nema upisana imena
17. Crnikovac	Šilo M.
18. Obručan	Obručan V.
19. Levrnaka	Levrnaka
20. Mrtvač	Mrtovac
21. Kalahatin	nema upisana imena
22. Tovarnjak	Tovarnjak
23. Svršata	Svršata V.
24. Sušica	Sušica
25. Mala Svršata	Svršata M.
26. Borovnik	Borovnik
27. Balun	Balun

28. Mana	Mana
29. Pleščina	Pleščina
30. Golič	nema upisana imena
31. Strižnjak	nema upisana imena
32. Bisaga	Bisaga
33. Donja Sikica	Babujaš V.
34. Gornja Sikica	Bisagica
35. Plika Sikica	Babujaš M.
36. Kalahatin	Kamičići (zajedno s D. Kalahatinom)
37. Donji Kalahatin	Kamičići (zajedno s Kalahatinom)
38. Maslinjak	Maslinjak
39. Mali Rašip	Rašip M.
40. Arapovac	Arapovac
41. Rašipić	Rašipić
42. Rašip	Rašip V.
43. Piškera	Piškera
44. Koritnjak	Koritnjak
45. Gustac	Gustac
46. Kalahatin o' Gustaca	nema upisana imena
47. Velika Panitula	Panitula V.
48. Kalahatin o' Ropotnice	nema upisana imena
49. Blitvica	Blitvica
50. Kalahatin o' Piškere	Hr. Kamičić
51. Veliki Škanj	nema imena na karti
52. Mali Škanj	nema imena na karti
53. Mala Panitula	Panitula M.
54. Vesejuh	Veseljuh
55. Lavsa	Lavsa
56. Gustac	Gustac
57. Kolobučar	Klobučar
58. Kasela	Kasela
59. Oršjak	Krpeljina
60. Kaselica	nema upisana imena
61. Prišnjak	Prišnjak V.
62. Vodenjak	Vodenjak
63. Mali Prišnjak	Prišnjak M.
64. Bisaga	Bisaga
65. Gominjak	Gominjak
66. Lunga	Lunga
67. Ravna Sika	Ravna Suka
68. Ravni Žakan	Ravni Žakan

69. Mali Vodenjak	Žakanac
70. Janjčar	Jančar
71. Kameni Žakan	Kameni Žakan
72. Škuj	Škulj
73. Smokica	Smokvica V.
74. Volić	Hr. Volić
75. Prdusa	Prduša V.
76. Pulara	Purara
77. Vodenjak	Prduša M.
78. Donji Desetinjak	nema upisana imena
79. Gornji Desetinjak	nema upisana imena
80. Mala Pulara	Hr Klint
81. Garmenjak	Garmrnjak V.
82. Grego	Garmrnjak M.
83. Desetinjak	nema upisana imena
84. Kurba	Kurba Vela
85. Mala Smokica	Smokvica V.
86. Okjuč	Oključ
87. Babina Guzica	Babina Guzica
88. Lucmarinjak	Lucmarinjak
89. Mala Skrižanja	Skrižanj M.
90. Zmoražnji Opuh	Puh
91. Skrižanja	Skrižanj V.
92. Južnji Opuh	Gornji Puh
93. Mrtenjak	Mrtovnjak
94. Vodeni Opuh	Vodeni Puh
95. Kameni Opuh	Kameni Puh
96. Vrtlić	Vrtlić
97. Samograd	Samograd
98. Bačvica	Hr. Bačvica
99. Božišnjak	Božikovac
100. Kurba	Kurba M.
101. Balabra	Balabra V.
102. Lončarić	Balabra M.
103. Mali Tremulić	Tremulić M.
104. Plitki Tremulić	Tremulić V.
105. Velika Skala	Skala V.
106. Veliki Tremulić	Trstikovac
107. Gornja Aba	G. Aba
108. Mala Aba	nema upisana imena
109. Glamoč	Glamoč

110. Sita	Sit
111. Pelinjak	Pelin
112. Mala Skala	Skala M.
113. Broskvenjak	Brskvenjak
114. Brušnjak	Brušnjak
115. Sikica	nema upisana imena
116. Borovnik	Borovnik
117. Krbarić	nema upisana imena
118. Rončić	Rončić
119. Sika	Pinezelić
120. Žut	Žut
121. Ravna Sika	Ravna Sika
122. Baba	Hr. Baba
123. Ščitna	Ščitna
124. Did	Hr. Did
125. Maslinjak	Maslinjak
126. Gangaro	Gangarol
127. Tovarnjak	Tovarnjak
128. Gustac	Gustac
129. Bikarijica	Bikarijica
130. Velika Bisaga	Bisaga V.
131. Mali Babujaš	Babuljaš M.
132. Veliki Babujaš	Babuljaš V.
133. Mala Bisaga	Bisaga M.
134. Misi	Gr. Miši
135. Ravna Sika	Ravna Sika
136. Sandela	Sandela
137. Galijolica	Hr. Galijolica
138. Mali Dinarić	Hridi Dinarići
139. Veliki Dinarić	Hridi Dinarići
140. Kalahatin	Hr. Kalahatin
141. Babujaš	Crnikovac V.
142. Aba	Žutska Aba
143. Crnikovac	Crnikovac M.
144. Velika Dajna	Dajna V.
145. Blitvica	Blitvica
146. Kamenar	Kamenar
147. Klin	Dajna M.
148. Sridnja Dajna	Dajnica V.
149. Gornja Dajna	Dajnica M.
150. Brušnjača	Brušnjak

Prilog 2. Toponomastička karta kornatskog otočja
Appendix 2 Toponomastic map of the Kornati Archipelago

KORNATSKO OTOČJE

od 1-98 otoci kornatskog niza (Donji Kornat)
od 99-150 otoci žutsko-sitskog niza (Gornji Kornat)

